

STAATSKOERANT

VAN DIE REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

GOVERNMENT GAZETTE

As 'n Nuusblad by die Poskantoor Geregistreer

Registered at the Post Office as a Newspaper

Verkoopprijs • Selling price
(AVB uitgesluit/GST excluded)
Plaaslik **50c** Local
Buitelands 70c Other countries
Posvry • Post free

VOL. 283

KAAPSTAD, 8 FEBRUARIE 1989

CAPE TOWN, 8 FEBRUARY 1989

No. 11687

KANTOOR VAN DIE STAATSPRESIDENT

STATE PRESIDENT'S OFFICE

No. 180.

8 Februarie 1989

Hierby word bekend gemaak dat die waarnemende Staatspresident sy goedkeuring geheg het aan die onderstaande Wet wat hierby ter algemene inligting gepubliseer word:—

No. 103 van 1988: Wet op Plaaslike Owerheidsaangeleenthede in Vryvestigingsgebiede, 1988.

No. 180.

8 February 1989

It is hereby notified that the acting State President has assented to the following Act which is hereby published for general information:—

No. 103 of 1988: Local Government Affairs in Free Settlement Areas Act, 1988.

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN
VRYESTIGINGSGBIEDE, 1988

ALGEMENE VERDUIDELIKENDE NOTA:

- []] Woorde in vet druk tussen vierkantige hake dui skappings uit bestaande verordenings aan.
- _____ Woorde met 'n volstreep daaronder, dui invoegings in bestaande verordenings aan.

WET

Om voorsiening te maak vir verteenwoordiging en stemreg ten opsigte van plaaslike owerheidsaangeleenthede in vryvestigingsgebiede; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

*(Afrikaanse teks deur die waarnemende Staatspresident geteken.)
(Goedgekeur op 30 Januarie 1989.)*

DAAR WORD BEPAAL deur die Staatspresident en die Parlement van die Republiek van Suid-Afrika, soos volg:—

Keuse van bestaande kiesers in gebied wat tot vryvestigingsgebied verklaar is

1. (1) In hierdie artikel, tensy uit die samehang anders blyk, beteken—
 - (i) "Administrateur" die Administrateur-in-Uitvoerende Komitee van die 5
betrokke provinsie; (i)
 - (ii) "bestuursliggaam" 'n raadplegende, buurtsake- of bestuurskomitee vir 'n
vryvestigingsgebied of -gebiede ingestel kragtens—
 - (a) artikel 2 (2A) van die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur (Uitbreiding
van Bevoegdheid), 1962 (Ordonnansie No. 22 van 1962 (Transvaal)) 10
(hieronder in hierdie Wet die Transvaalse Ordonnansie genoem);
 - (b) artikel 2 (1A) van die Ordonnansie op Plaaslike Owerhede (Ontwik-
keling volgens Gemeenskap), 1963 (Ordonnansie No. 6 van 1963
(Kaap die Goeie Hoop)) (hieronder in hierdie Wet die Kaapse
Ordonnansie genoem); 15
 - (c) artikel 2 (3) van die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur (Kleurling- en
Vryvestigingsgebiede), 1963 (Ordonnansie No. 12 van 1963 (Oranje-
Vrystaat)) (hieronder in hierdie Wet die Vrystaatse Ordonnansie
genoem); of
 - (d) artikel 306 (1A) van die Ordonnansie op Plaaslike Owerhede, 1974 20
(Ordonnansie No. 25 van 1974 (Natal)) (hieronder in hierdie Wet die
Natale Ordonnansie genoem); (iv)
 - (iii) "Offisiële Koerant" die Offisiële of Provinsiale Koerant van die betrokke
provinsie; (v)
 - (iv) "plaaslike owerheid"— 25
 - (a) 'n plaaslike bestuur soos omskryf in artikel 1 van die Transvaalse
Ordonnansie;
 - (b) 'n plaaslike owerheid soos omskryf in artikel 1 van die Kaapse
Ordonnansie;
 - (c) 'n plaaslike bestuur soos omskryf in artikel 1 van die Vrystaatse 30
Ordonnansie;
 - (d) 'n plaaslike owerheid soos omskryf in artikels 1 en 305 van die Natale
Ordonnansie; of
 - (e) 'n plaaslike owerheid soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Swart
Plaaslike Owerhede, 1982 (Wet No. 102 van 1982); (iii) 35

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

GENERAL EXPLANATORY NOTE:

[] Words in bold type in square brackets indicate omissions from existing enactments.

 Words underlined with solid line indicate insertions in existing enactments.

ACT

To provide for representation and franchise in respect of local government affairs in free settlement areas; and for matters connected therewith.

*(Afrikaans text signed by the acting State President.)
(Assented to 30 January 1989.)*

BE IT ENACTED by the State President and the Parliament of the Republic of South Africa, as follows:—

Option of existing voters in area declared to be free settlement area

1. (1) In this section, unless the context otherwise indicates—
- 5 (i) “Administrator” means the Administrator-in-Executive Committee of the province concerned; (i)
- (ii) “free settlement area” means a free settlement area as defined in section 1 of the Free Settlement Areas Act, 1988; (v)
- 10 (iii) “local authority” means—
- (a) a local authority as defined in section 1 of the Local Government (Extension of Powers) Ordinance, 1962 (Ordinance No. 22 of 1962 (Transvaal)) (hereinafter in this Act referred to as the Transvaal Ordinance);
- 15 (b) a local authority as defined in section 1 of the Local Authorities (Development according to Community) Ordinance, 1963 (Ordinance No. 6 of 1963 (Cape of Good Hope)) (hereinafter in this Act referred to as the Cape Ordinance);
- 20 (c) a local authority as defined in section 1 of the Local Government Ordinance (Coloureds and Free Settlement Areas), 1963 (Ordinance No. 12 of 1963 (Orange Free State)) (hereinafter in this Act referred to as the Free State Ordinance);
- (d) a local authority as defined in sections 1 and 305 of the Local Authorities Ordinance, 1974 (Ordinance No. 25 of 1974 (Natal)) (hereinafter in this Act referred to as the Natal Ordinance); or
- 25 (e) a local authority as defined in section 1 of the Black Local Authorities Act, 1982 (Act No. 102 of 1982); (iv)
- (iv) “management body” means a consultative, local affairs or management committee established for a free settlement area or areas under—
- 30 (a) section 2 (2A) of the Transvaal Ordinance;
- (b) section 2 (1A) of the Cape Ordinance;
- (c) section 2 (3) of the Free State Ordinance; or
- (d) section 306 (1A) of the Natal Ordinance; (ii)
- (v) “Official Gazette” means the *Official or Provincial Gazette* of the province concerned. (iii)

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN
VRYESTIGINGSGBIEDE, 1988

- (v) "vryvestigingsgebied" 'n vryvestigingsgebied soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Vryvestigingsgebiede, 1988. (ii)
- (2) 'n Persoon wat onmiddellik voor die datum met ingang waarvan 'n gebied kragtens artikel 2 van die Wet op Vryvestigingsgebiede, 1988, tot 'n vryvestigingsgebied verklaar is, ingevolge enige wetsbepaling met betrekking tot munisipale stemreg uit hoofde van sy verband met sodanige gebied as 'n kieser geregistreer was ten opsigte van 'n plaaslike owerheid, kan binne 90 dae vanaf sodanige datum, ooreenkomstig die bepalings van subartikel (3) 'n keuse uitoefen om op die kieserslys waarop hy toe geregistreer was (hieronder in hierdie artikel die oorspronklike kieserslys genoem), te bly en nie as 'n kieser ten opsigte van die bestuursliggaam van daardie vryvestigingsgebied geregistreer te word nie.
- (3) Die keuse in subartikel (2) bedoel, word uitgeoefen deur skriftelik kennis te gee aan die Administrateur op die wyse wat vir daardie doel deur hom by kennisgewing in die *Offisiële Koerant* voorgeskryf word.
- (4) Die naam en besonderhede van 'n persoon wat die keuse bedoel in subartikel (2) binne die tydperk in daardie subartikel vermeld, uitoefen, bly op die oorspronklike kieserslys vir so lank as wat hy ingevolge die toepaslike wetsbepaling met betrekking tot munisipale stemreg as 'n kieser kwalifiseer, en daardie persoon kwalifiseer behoudens die bepalings van subartikel (5) nie om op die kieserslys vir die betrokke vryvestigingsgebied geregistreer te word nie.
- (5) 'n Persoon bedoel in subartikel (4) kan te eniger tyd na die eerste verkiesing van 'n bestuursliggaam vir die betrokke vryvestigingsgebied op die wyse wat die Administrateur by kennisgewing in die *Offisiële Koerant* voorskryf, 'n keuse uitoefen om van die oorspronklike kieserslys verwyder te word en op die kieserslys vir die betrokke vryvestigingsgebied geregistreer te word, welke keuse finaal sal wees.
- (6) 'n Kieser wat nie die keuse bedoel in subartikel (2) binne die tydperk in daardie subartikel vermeld, uitoefen nie, kwalifiseer na verstryking van daardie tydperk om op die kieserslys vir die betrokke vryvestigingsgebied geregistreer te word en kwalifiseer nie meer vir registrasie as 'n kieser op die oorspronklike kieserslys nie.
- (7) Die Administrateur kan by kennisgewing in die *Offisiële Koerant* bepaal op welke wyse persone bedoel in subartikel (4) aan munisipale verkiesings kan deelneem.

Vervanging van lang titel van Ordonnansie 22 van 1962 (Transvaal)

2. Die lang titel van die Transvaalse Ordonnansie word hierby deur die volgende lang titel vervang:

"'n Ordonnansie om voorsiening te maak vir die instelling van 'n raadplegende komitee, 'n bestuurskomitee of 'n plaaslike bestuur vir 'n groepsgebied of gedeelte daarvan of vir 'n vryvestigingsgebied en om voorsiening te maak vir aangeleenthede in verband daarmee."

Wysiging van artikel 1 van Ordonnansie 22 van 1962 (Transvaal), soos gewysig deur artikel 1 van Ordonnansie 12 van 1974

3. Artikel 1 van die Transvaalse Ordonnansie word hierby gewysig—

(a) deur die omskrywing van "plaaslike bestuur" deur die volgende omskrywing te vervang:

"'plaaslike bestuur' 'n stadsraad, dorpsraad of gesondheidskomitee ingestel ingevolge die bepalings van die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur, 1939, en, met betrekking tot 'n vryvestigingsgebied wat binne die regsgebied van 'n plaaslike owerheid soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Swart Plaaslike Owerhede, 1982 (Wet No. 102 van 1982), geleë is, so 'n plaaslike owerheid, en omvat die Gesondheidsraad vir Buite-Stedelike Gebiede ingestel ingevolge die bepalings van die Ordonnansie tot die Instelling van 'n Gesondheidsraad vir Buite-Stedelike Gebiede, 1943;" en

(b) deur die volgende omskrywing by te voeg:

"'vryvestigingsgebied' 'n vryvestigingsgebied soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Vryvestigingsgebiede, 1988."

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

(2) Any person who immediately before the date with effect from which an area has been declared to be a free settlement area under section 2 of the Free Settlement Areas Act, 1988, was registered as a voter in respect of a local authority in terms of any law regarding municipal franchise by virtue of his connection with such area, may within 90 days as from such date, in accordance with the provisions of subsection (3) elect to remain on the voters' list on which he was then registered (hereinafter in this section referred to as the original voters' list), and not to be registered as a voter in respect of the management body of that free settlement area.

(3) The option referred to in subsection (2) shall be exercised by giving notice in writing to the Administrator in the manner prescribed by him for that purpose by notice in the *Official Gazette*.

(4) The name and particulars of any person who exercises the option referred to in subsection (2) within the period mentioned in that subsection, shall remain on the original voters' list for as long as he qualifies as a voter in terms of the applicable law regarding municipal franchise, and that person shall, subject to the provisions of subsection (5), not qualify to be registered on the voters' list for the free settlement area.

(5) A person referred to in subsection (4) may at any time after the first election of a management body for the free settlement area concerned elect in the manner prescribed by the Administrator by notice in the *Official Gazette* to be removed from the original voters' list and to be registered on the voters' list for the free settlement area concerned, which option shall be final.

(6) Any voter who does not exercise the option referred to in subsection (2) within the period mentioned in that subsection shall, after that period has expired, qualify to be registered on the voters' list for the free settlement area and shall no longer qualify to be registered as a voter on the original voters' list.

(7) The Administrator may by notice in the *Official Gazette* determine the manner in which persons referred to in subsection (4) may participate in municipal elections.

Substitution of long title of Ordinance 22 of 1962 (Transvaal)

2. The following long title is hereby substituted for the long title of the Transvaal Ordinance:

"An Ordinance to provide for the establishment of a consultative committee, management committee or a local authority for a group area or portion thereof or for a free settlement area and to provide for matters incidental thereto."

Amendment of section 1 of Ordinance 22 of 1962 (Transvaal), as amended by section 1 of Ordinance 12 of 1974

3. Section 1 of the Transvaal Ordinance is hereby amended—

(a) by the insertion after the definition of "Administrator" of the following definition:

"'free settlement area' means a free settlement area as defined in section 1 of the Free Settlement Areas Act, 1988;" and

(b) by the substitution for the definition of "local authority" of the following definition:

"'local authority' means a town council, village council or health committee established in terms of the Local Government Ordinance, 1939, and, in relation to a free settlement area situated within the area of jurisdiction of a local authority as defined in section 1 of the Black Local Authorities Act, 1982 (Act No. 102 of 1982), such local authority, and includes the Peri-Urban Areas Health Board established in terms of the Peri-Urban Areas Health Board Ordinance, 1943;"

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN
VRYESTIGINGSGEBIEDE, 1988

Vervanging van artikel 2 van Ordonnansie 22 van 1962 (Transvaal), soos gewysig deur artikel 1 van Ordonnansie 25 van 1978 en artikel 1 van Ordonnansie 5 van 1983

4. Artikel 2 van die Transvaalse Ordonnansie word hierby deur die volgende artikel vervang:

"Instelling van raadplegende of bestuurskomitee.

2. (1) Die Administrateur kan met die goedkeuring van die Minister, by kennisgewing in die *Provinsiale Koerant*—

(a) 'n raadplegende komitee of 'n bestuurskomitee binne die regsgebied van 'n plaaslike bestuur instel vir een of meer groepsgebiede of vir een of meer gedeeltes van 'n groepsgebied of groepsgebiede of vir een of meer groepsgebiede en een of meer gedeeltes van 'n groepsgebied of groepsgebiede ingestel vir dieselfde groep, uitgesonderd 'n groepsgebied ingestel vir die blanke groep of 'n gedeelte van so 'n groepsgebied, en geleë binne die regsgebied van daardie plaaslike bestuur;

(b) die gebied waarvoor 'n raadplegende komitee of 'n bestuurskomitee ingestel is, verander deur dit te verklein of deur een of meer groepsgebiede of een of meer gedeeltes van 'n groepsgebied of groepsgebiede of een of meer groepsgebiede en een of meer gedeeltes van 'n groepsgebied of groepsgebiede ingestel vir dieselfde groep en geleë binne die regsgebied van dieselfde plaaslike bestuur, daarby in te lyf;

(c) die getal lede van 'n raadplegende komitee of 'n bestuurskomitee vermeerder of verminder; of

(d) 'n raadplegende komitee of bestuurskomitee afskaf.

(2) Enige [sodanige] raadplegende komitee of bestuurskomitee bedoel in subartikel 1 bestaan geheel en al uit lede van die groep vir wie sodanige groepsgebied of groepsgebiede ingestel is.

(2A) (a) Wanneer 'n gebied tot 'n vryvestigingsgebied kragtens artikel 2 van die Wet op Vryvestigingsgebiede, 1988, verklaar is, kan die Administrateur by kennisgewing in die *Provinsiale Koerant* 'n raadplegende of bestuurskomitee vir sodanige vryvestigingsgebied instel, en hy kan 'n aldus ingestelde raadplegende of bestuurskomitee te eniger tyd aldus afskaf.

(b) Die Administrateur kan by kennisgewing bedoel in paragraaf (a) een raadplegende of bestuurskomitee vir twee of meer vryvestigingsgebiede wat binne die regsgebied van dieselfde plaaslike bestuur geleë is, instel of afskaf.

(3) (a) Geen plaaslike bestuur wat regsbevoegdheid uitoefen binne 'n gebied waarvoor 'n raadplegende komitee ingestel is, neem enige besluit met betrekking tot 'n aangeleentheid ten opsigte waarvan sodanige komitee geraadpleeg moet word ingevolge enige regulasie nie, tensy hy sodanige komitee geraadpleeg het en behoorlike oorweging geskenk het aan enige voorstelle of kommentaar wat die komitee gemaak het.

(b) Indien so 'n komitee versuim om sy voorstelle of kommentaar te maak binne veertien dae nadat hy versoek is om dit te doen, of binne die verdere tydperk wat die betrokke plaaslike bestuur na goeddunke toestaan, word daar geag dat die komitee geen voorstelle of kommentaar het om te maak nie.

(4) Ondanks die bepalinge van subartikel (1), kan die Administrateur, met die goedkeuring van die Minister, by kennisgewing in die *Provinsiale Koerant* 'n gebied—

(a) wat binne die regsgebied van die betrokke plaaslike bestuur geleë is, maar wat nie 'n gedeelte is nie van 'n groepsgebied waarvoor 'n bestuurskomitee ingestel is soos in daardie subartikel beoog; en

(b) waarin, na sy mening, die getal inwoners wat lede van dieselfde groep is as die groep in subartikel (2) genoem, verteenwoordiging op daardie bestuurskomitee regverdig,

omskryf en goedkeur dat daardie lede vir die gebied aldus omskryf, 'n verteenwoordiger as 'n lid van daardie bestuurskomitee kan verkies.

(5) Die gebied ingevolge subartikel (4) omskryf, word by die toepassing van artikels 2A en 4 geag 'n gedeelte te wees van 'n groepsgebied waarvoor 'n bestuurskomitee ingestel is soos in subartikel (1) beoog."

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103; 1988

Substitution of section 2 of Ordinance 22 of 1962 (Transvaal), as amended by section 1 of Ordinance 25 of 1978 and section 1 of Ordinance 5 of 1983

4. The following section is hereby substituted for section 2 of the Transvaal Ordinance:

5 **“Establishment of consultative or management committee.**

2. (1) The Administrator may, with the approval of the Minister, by notice in the *Provincial Gazette*—

- 10 (a) establish a consultative committee or a management committee within the area of jurisdiction of a local authority for one or more group areas or for one or more portions of a group area or group areas or for one or more group areas and one or more portions of a group area or group areas established for the same group, other than a group area established for the white group or a portion of such a group area, and situated within the area of jurisdiction of that local authority;
- 15 (b) alter the area for which a consultative committee or a management committee has been established by decreasing it or by incorporating therein one or more group areas or one or more portions of a group area or group areas or one or more group areas and one or more portions of a group area or group areas established for the same group and situated within the area of jurisdiction of the same local authority;
- 20 (c) increase or decrease the number of members of a consultative committee or a management committee; or
- 25 (d) disestablish a consultative committee or a management committee.

(2) Any [such] consultative committee or management committee referred to in subsection 1 shall consist wholly of members of the group for whom such group area or group areas were constituted.

30 (2A) (a) When an area has been declared to be a free settlement area under section 2 of the Free Settlement Areas Act, 1988, the Administrator may by notice in the *Provincial Gazette* establish a consultative or management committee for such free settlement area and he may at any time so disestablish a consultative or management committee so established.

35 (b) The Administrator may by notice referred to in paragraph (a) establish or disestablish one consultative or management committee for two or more free settlement areas situated within the area of jurisdiction of the same local authority.

40 (3) (a) No local authority which exercises jurisdiction in an area for which a consultative committee has been established, shall take any decision in regard to any matter in respect of which such committee is to be consulted in terms of any regulation, unless it has consulted such committee and has given due consideration to any suggestions or comments which such committee has made.

45 (b) If any such committee fails to furnish its suggestions or comments within fourteen days after it was requested to do so, or within such further period as the local authority concerned may in its discretion allow, it shall be deemed that the committee has no suggestions or comments to make.

50 (4) Notwithstanding the provisions of subsection (1), the Administrator may, with the approval of the Minister, define, by notice in the *Provincial Gazette*, an area—

55 (a) which is situated within the area of jurisdiction of the local authority concerned but which is not a portion of a group area for which a management committee has been established as contemplated in that subsection; and

60 (b) within which, in his opinion, the number of residents who are members of the same group as the group referred to in subsection

(2) justifies representation on that management committee, and approve that those members may for the area so defined, elect a representative as a member of that management committee.

(5) The area defined in terms of subsection (4) shall, for the purposes of sections 2A and 4, be deemed to be a portion of a group area for which a management committee has been established as contemplated in subsection (1).”

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN
VRYESTIGINGSGEBIEDE, 1988Wysiging van artikel 3 van Ordonnansie 22 van 1962 (Transvaal), soos gewysig deur
artikel 1 van Ordonnansie 21 van 1986

5. Artikel 3 van die Transvaalse Ordonnansie word hierby gewysig—

- (a) deur in subartikel (2) subparagraaf (i) van paragraaf (a) deur die volgende subparagraaf te vervang:

“(i) minstens een ’n persoon moet wees deur die Minister benoem, behalwe waar die gebied uit ’n vryestigingsgebied of -gebiede bestaan; en”; en

- (b) deur subartikel (5) deur die volgende subartikel te vervang:

“(5) Die bepalinge van—

- (a) artikel 153 van die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur, 1939;

- (b) die Ordonnansie op Munisipale Verkiesings, 1970 (Ordonnansie 16 van 1970),

is *mutatis mutandis* op ’n plaaslike bestuur in subartikel (3) beoog, van toepassing, en by die toepassing van laasgenoemde Ordonnansie—

- (i) op so ’n plaaslike bestuur ingestel vir ’n gebied wat bestaan uit enige gebied waarvoor ’n bestuurskomitee ingevolge artikel 2 (1) ingestel is of wat bestaan uit enige twee of meer gebiede waarvoor bestuurskomitees bestaande uit persone van dieselfde groep ingestel is—

(aa) word ’n verwysing na ’n kieser in laasgenoemde Ordonnansie uitgelê as ’n verwysing na ’n kieser wat lid is van dieselfde groep as die lede van die bestuurskomitee of bestuurskomitees vir wie se gebied of gebiede die plaaslike bestuur ingestel is; en

- [ii] (bb) word die verwysing in artikel 14 (1) van laasgenoemde Ordonnansie na ’n blanke uitgelê as ’n verwysing na ’n persoon wat ’n lid is van dieselfde groep as die lede van die bestuurskomitee of bestuurskomitees vir wie se gebied of gebiede die plaaslike bestuur ingestel is;

- (ii) op so ’n plaaslike bestuur ingestel vir ’n gebied wat bestaan uit enige gebied waarvoor ’n bestuurskomitee ingevolge artikel 2 (2A) ingestel is—

(aa) is die woorde “wat as ’n blanke ingevolge die Bevolkingsregistrasiewet, 1950 (Wet 30 van 1950), geklassifiseer is en” in artikel 14 (1) van laasgenoemde Ordonnansie nie van toepassing nie; en

(bb) geld die vereiste in artikel 14 (1) (a) en (b) van laasgenoemde Ordonnansie dat ’n persoon se naam op ’n parlementêre kieserslys moet verskyn, nie vir registrasie as kieser nie;

- (iii) op ’n plaaslike bestuur bedoel in subparagraaf (i) of (ii), is die bepalinge van artikels 27 (1) (b) en 30 (1) (d) van laasgenoemde Ordonnansie nie op ’n lid van so ’n plaaslike bestuur van toepassing nie tot tyd en wyl die eerste algemene verkiesing van raadslede in die betrokke munisipaliteit gehou word.”.

Wysiging van artikel 4 van Ordonnansie 22 van 1962 (Transvaal), soos gewysig deur
artikel 3 van Ordonnansie 25 van 1978 en artikel 2 van Ordonnansie 21 van 1986

6. Artikel 4 van die Transvaalse Ordonnansie word hierby gewysig deur paragraaf

- (f) van subartikel (1) deur die volgende paragraaf te vervang:

“(f) betreffende die bevoegdhede, werksaamhede en pligte van ’n plaaslike bestuur in enige gedeelte van sy regsgebied ten opsigte waarvan ’n bestuurskomitee ingevolge artikel 2 (1) of (2A) ingestel is, in verband met enige aangeleentheid ten opsigte waarvan bevoegdhede, werksaamhede of pligte aan daardie bestuurskomitee gedelegeer is;”.

Wysiging van Administrateurskennisgewing 912 van 4 Augustus 1976 (Transvaal)

7. Administrateurskennisgewing 912 van 4 Augustus 1976 (Transvaal) word hierby gewysig—

- (a) deur die opskrif van genoemde kennisgewing deur die volgende opskrif te vervang:

“DIE INSTELLING VAN BESTUURSKOMITEES VIR SEKERE GROEPSGEBIEDE VIR DIE KLEURLINGGROEP EN REGULA-

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

Amendment of section 3 of Ordinance 22 of 1962 (Transvaal), as amended by section 1 of Ordinance 21 of 1986**5. Section 3 of the Transvaal Ordinance is hereby amended—**

- 5 (a) by the substitution in subsection (2) for subparagraph (i) of paragraph (a) of the following subparagraph:
“(i) at least one shall be a person nominated by the Minister, except where the area consists of a free settlement area or areas; and”; and
- (b) by the substitution for subsection (5) of the following subsection:
“(5) The provisions of—
10 (a) section 153 of the Local Government Ordinance, 1939;
(b) the Municipal Elections Ordinance, 1970 (Ordinance 16 of 1970), shall apply *mutatis mutandis* to a local authority contemplated in subsection (3), and **[for the purposes of]** in applying the latter Ordinance—
15 (i) to such local authority established for an area consisting of any area for which a management committee has been established in terms of section 2 (1) or consisting of two or more areas for which management committees consisting of persons of the same group have been established—
20 (aa) a reference to a voter in the latter Ordinance shall be construed as a reference to a voter who is a member of the same group as the members of the management committee or management committees for whose area or areas the local authority has been established; and
25 **[ii]** (bb) the reference in section 14 (1) of the latter Ordinance to a white person shall be construed as a reference to a person who is a member of the same group as the members of the management committee or management committees for whose area or areas the local authority has been established;
30 (ii) to such local authority established for an area consisting of any area for which a management committee has been established in terms of section 2 (2A)—
(aa) the words “who is classified as a white person in terms of the Population Registration Act, 1950 (Act 30 of 1950), and” in section 14 (1) of the latter Ordinance shall not apply; and
35 (bb) the requirement in section 14 (1) (a) and (b) of the latter Ordinance that a person’s name shall appear on a parliamentary voters’ list, shall not apply for registration as a voter;
40 (iii) to a local authority referred to in subparagraph (i) or (ii), the provisions of sections 27 (1) (b) and 30 (1) (d) of the latter Ordinance shall not apply to a member of such a local authority until such time as the first general election of councillors is held in the municipality concerned.”.

Amendment of section 4 of Ordinance 22 of 1962 (Transvaal), as amended by section 3 of Ordinance 25 of 1978 and section 2 of Ordinance 21 of 1986

45 **6. Section 4 of the Transvaal Ordinance is hereby amended by the substitution for paragraph (f) of subsection (1) of the following paragraph:**

- “(f) as to the powers, functions and duties of a local authority in any portion of its area of jurisdiction in respect of which a management committee in terms of section 2 (1) or (2A) has been established in connection with any
50 matter in respect of which powers, functions or duties have been delegated to that management committee;”.

Amendment of Administrator’s Notice 912 of 4 August 1976 (Transvaal)

7. Administrator’s Notice 912 of 4 August 1976 (Transvaal) is hereby amended—

- 55 (a) by the substitution for the heading of the said notice of the following heading:
“THE ESTABLISHMENT OF MANAGEMENT COMMITTEES FOR CERTAIN GROUP AREAS FOR THE COLOURED GROUP AND

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN VRYEVESTIGINGSGBIEDE, 1988

SIES BETREFFENDE DIE SAMESTELLING VAN SODANIGE KOMITEES EN VAN BESTUURSKOMITEES VIR VRYEVESTIGINGSGBIEDE EN OM VIR SAKE WAT DAARMEE IN VERBAND STAAN, VOORSIENING TE MAAK.”;

- (b) deur in regulasie 1 in Bylae II by genoemde kennisgewing die omskrywing 5
van “bevoegde persoon” deur die volgende omskrywing te vervang:
“‘bevoegde persoon’, met betrekking tot ‘n gebied waarvoor ‘n komitee
ingevolge artikel 2 (1) van die Ordonnansie ingestel is, iemand wat
ingevolge die bepalings van artikel 1 (1) van die Wet met betrekking
tot so ‘n gebied nie ‘n onbevoegde persoon is nie, en, met betrekking 10
tot ‘n gebied waarvoor ‘n komitee ingevolge artikel 2 (2A) van die
Ordonnansie ingestel is, ‘n Suid-Afrikaanse burger;”;
- (c) deur in regulasie 1 in Bylae II by genoemde kennisgewing die omskrywing
van “gebied” deur die volgende omskrywing te vervang:
“‘gebied’, met betrekking tot ‘n komitee wat ingevolge artikel 2 (1) van die 15
Ordonnansie ingestel is, die groepsgebied omskryf in die proklamasie
in Kolom I van Bylae I of Bylae IA genoem waarvoor so ‘n komitee
ingestel is en sluit ook ‘n gebied in soos in artikel 2 (4) van die
Ordonnansie beoog, en, met betrekking tot ‘n komitee wat ingevolge
artikel 2 (2A) van die Ordonnansie ingestel is, die gebied waarvoor so 20
‘n komitee ingestel is;”;
- (d) deur in regulasie 1 in Bylae II by genoemde kennisgewing die omskrywing
van “komitee” deur die volgende omskrywing te vervang:
“‘komitee’ die bestuurskomitee wat vir die betrokke **[groepsgebied]** gebied 25
ingestel is;”;
- (e) deur in regulasie 1 in Bylae II by genoemde kennisgewing die omskrywing
van “raad” deur die volgende omskrywing te vervang:
“‘raad’ ‘n grootstadsraad, ‘n stadsraad of dorpsraad ingestel ingevolge die
Ordonnansie op Plaaslike Bestuur, 1939 (Ordonnansie 17 van 1939),
en die Transvaalse Raad vir die Ontwikkeling van Buitestedelike 30
Gebiede ingestel ingevolge die Ordonnansie op die Transvaalse Raad
vir die Ontwikkeling van Buitestedelike Gebiede, 1943 (Ordonnansie
20 van 1943), en, met betrekking tot ‘n vryevestigingsgebied wat binne
die regsgebied van ‘n plaaslike owerheid soos omskryf in artikel 1 van
die Wet op Swart Plaaslike Owerhede, 1982 (Wet No. 102 van 1982), 35
geleë is, so ‘n plaaslike owerheid;”;
- (f) deur in regulasie 3 in Bylae II by genoemde kennisgewing paragraaf (a) van
subregulasie (1) deur die volgende paragraaf te vervang:
“(a) Die eerste komitee wat vir **[die]** ‘n gebied bedoel in artikel 2 (1) van
die Ordonnansie saamgestel moet word, bestaan uit 5 lede wat deur 40
die Administrateur aangestel word en van wie die Minister 2 en die
raad 1 benoem.”;
- (g) deur in regulasie 3 in Bylae II by genoemde kennisgewing die volgende
paragraaf na paragraaf (a) van subregulasie (1) in te voeg:
“(aA) Dié eerste komitee wat vir ‘n gebied bedoel in artikel 2 (2A) van die 45
Ordonnansie saamgestel moet word, bestaan uit 5 lede wat deur die
Administrateur aangestel word, van wie 1 deur die raad benoem
word.”;
- (h) deur in regulasie 7 in Bylae II by genoemde kennisgewing die volgende
voorbehoudbepaling by paragraaf (b) van subregulasie (5) te voeg: 50
“Met dien verstande dat die Minister nie ‘n verteenwoordiger of verteen-
woordigers kan magtig om die vergaderings van ‘n komitee ingestel
ingevolge artikel 2 (2A) van die Ordonnansie by te woon nie.”;
- (i) deur in regulasie 28 in Bylae II by genoemde kennisgewing die volgende
voorbehoudbepaling by paragraaf (l) van subregulasie (2) te voeg: 55
“Met dien verstande dat hierdie diskwalifikasie nie ten opsigte van ‘n
komitee ingestel ingevolge artikel 2 (2A) van die Ordonnansie geld
nie.”; en
- (j) deur oral in aanhangsels 1 tot en met 6 by genoemde kennisgewing waar die
uitdrukking “GROEPSGBIED” of “groepsgebied” voorkom daarna 60
onderskeidelik die uitdrukking “/VRYEVESTIGINGSGBIED*” of
“/vryevestigingsgebied*” in te voeg.

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

REGULATIONS AS TO THE CONSTITUTION OF SUCH COMMITTEES AND OF MANAGEMENT COMMITTEES FOR FREE SETTLEMENT AREAS AND TO PROVIDE FOR MATTERS INCIDENTAL THERETO.”;

- 5 (b) by the substitution in regulation 1 in Schedule II to the said notice for the definition of “area” of the following definition:
“‘area’ means, in relation to a committee established in terms of section 2
10 (1) of the Ordinance, the group area defined in the proclamation referred to in Column I of Schedule I or Schedule IA for which such a committee has been established and includes an area as contemplated in section 2 (4) of the Ordinance, and, in relation to a committee established in terms of section 2 (2A) of the Ordinance, the area for which such a committee has been established.”;
- 15 (c) by the substitution in regulation 1 in Schedule II to the said notice for the definition of “committee” of the following definition:
“‘committee’ means the management committee established for the
[group] area concerned.”;
- 20 (d) by the substitution in regulation 1 in Schedule II to the said notice for the definition of “council” of the following definition:
“‘council’ means a city council, town council or village council established in terms of the Local Government Ordinance, 1939 (Ordinance 17 of 1939), and the Transvaal Board for the Development of Peri-Urban Areas established in terms of the Transvaal Board for the Development of Peri-Urban Areas Ordinance, 1943 (Ordinance 20 of 1943), and, in relation to a free settlement area situated within the area of
25 jurisdiction of a local authority as defined in section 1 of the Black Local Authorities Act, 1982 (Act No. 102 of 1982), such local authority.”;
- 30 (e) by the substitution in regulation 1 in Schedule II to the said notice for the definition of “qualified person” of the following definition:
“‘qualified person’ means, in relation to an area for which a committee has been established in terms of section 2 (1) of the Ordinance, a person who, in terms of the provisions of section 1 (1) of the Act is not a disqualified person in relation to [a group] such area, and, in relation
35 to an area for which a committee has been established in terms of section 2 (2A) of the Ordinance, a South African citizen.”;
- (f) by the substitution in regulation 3 in Schedule II to the said notice for paragraph (a) of subregulation (1) of the following paragraph:
“‘(a) The first committee to be constituted for [the] an area referred to in section 2 (1) of the Ordinance shall consist of 5 members appointed by the Administrator, of whom 2 shall be nominated by the Minister and 1 by the council.”;
- 40 (g) by the insertion in regulation 3 in Schedule II to the said notice after paragraph (a) of subregulation (1) of the following paragraph:
45 “(aA) The first committee to be constituted for an area referred to in section 2 (2A) of the Ordinance shall consist of 5 members appointed by the Administrator, of whom 1 shall be nominated by the council.”;
- (h) by the addition in regulation 7 in Schedule II to the said notice to paragraph (b) of subregulation (5) of the following proviso:
50 “Provided that the Minister may not authorize a representative or representatives to attend meetings of a committee established in terms of section 2 (2A) of the Ordinance.”;
- (i) by the addition in regulation 28 in Schedule II to the said notice to paragraph (l) of subregulation (2) of the following proviso:
55 “Provided that this disqualification shall not apply in respect of a committee established in terms of section 2 (2A) of the Ordinance.”; and
- (j) by the insertion in annexures 1 up to and including 6 to the said notice after the expression “GROUP AREA” or “group area” wherever it appears of the expression “/FREE SETTLEMENT AREA*” or “/free settlement area*”, respectively.
- 60

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN VRYESTIGINGSGEBIEDE, 1988

Vervanging van lang titel van Ordonnansie 6 van 1963 (Kaap die Goeie Hoop)

8. Die lang titel van die Kaapse Ordonnansie word hierby deur die volgende lang titel vervang:

“Ordonnansie om voorsiening te maak vir die instelling van Raadplegende Komitees, Bestuurskomitees of Plaaslike Owerhede vir sekere Groepsgebiede of gedeeltes daarvan of vir vryvestigingsgebiede, en om voorsiening te maak vir aangeleenthede in verband daarmee.”.

Wysiging van artikel 1 van Ordonnansie 6 van 1963 (Kaap die Goeie Hoop), soos gewysig deur artikel 1 van Ordonnansie 11 van 1973 en artikel 1 van Ordonnansie 20 van 1978

9. Artikel 1 van die Kaapse Ordonnansie word hierby gewysig—

(a) deur die omskrywing van “plaaslike owerheid” deur die volgende omskrywing te vervang:

“‘plaaslike owerheid’ ’n munisipaliteit, ’n afdelingsraad, ’n dorpsbestuur of ’n plaaslike bestuur, en, met betrekking tot ’n vryvestigingsgebied wat binne die regsgebied van ’n plaaslike owerheid soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Swart Plaaslike Owerhede, 1982 (Wet No. 102 van 1982), geleë is, so ’n plaaslike owerheid;” en

(b) deur die volgende omskrywing na die omskrywing van “regulasie” in te voeg:

“‘vryvestigingsgebied’ ’n vryvestigingsgebied soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Vryvestigingsgebiede, 1988;”.

Wysiging van artikel 2 van Ordonnansie 6 van 1963 (Kaap die Goeie Hoop), soos vervang deur artikel 2 van Ordonnansie 20 van 1978

10. Artikel 2 van die Kaapse Ordonnansie word hierby gewysig—

(a) deur die volgende subartikel na subartikel (1) in te voeg:

“(1A) (a) Wanneer ’n gebied tot ’n vryvestigingsgebied kragtens artikel 2 van die Wet op Vryvestigingsgebiede, 1988, verklaar is, kan die Administrateur by kennisgewing in die *Provinsiale Koerant* ’n bestuurskomitee vir sodanige vryvestigingsgebied instel, en hy kan ’n aldus ingestelde bestuurskomitee te eniger tyd aldus afskaf.

(b) Die Administrateur kan by kennisgewing bedoel in paragraaf (a) een bestuurskomitee vir twee of meer vryvestigingsgebiede wat binne die regsgebied van dieselfde plaaslike owerheid geleë is, instel of afskaf.”;

(b) deur in subartikel (2) die woord “en” aan die end van paragraaf (a) te skrap en die volgende paragraaf by te voeg:

“(c) bestaan, met betrekking tot ’n vryvestigingsgebied, geheel en al uit persone wat in sodanige gebied woonagtig is.”; en

(c) deur in subartikel (4) al die woorde wat paragraaf (a) voorafgaan deur die volgende woorde te vervang:

“Ondanks die bepalings van enige ander ordonnansie word enige gebied, uitgesonderd ’n vryvestigingsgebied, waarvoor ’n bestuurskomitee ingestel is waarvoor enige persoon, ingevolge regulasies van krag kragtens artikel 4, geregtig is om as kieser ingeskryf te word, vir sover dit die opstel of hersiening van ’n kieserslys vir enige plaaslike owerheid betref—”.

Wysiging van artikel 4 van Ordonnansie 6 van 1963 (Kaap die Goeie Hoop), soos gewysig deur artikel 1 van Ordonnansie 12 van 1967

11. Artikel 4 van die Kaapse Ordonnansie word hierby gewysig deur paragraaf (g) van subartikel (1) deur die volgende paragraaf te vervang:

“(g) betreffende die bevoegdhede, werksaamhede en pligte van ’n plaaslike owerheid in enige gedeelte van sy regsgebied ten opsigte waarvan ’n bestuurskomitee ingevolge subartikel (1) of (1A) van artikel twee ingestel is, in verband met enige aangeleentheid ten opsigte waarvan bevoegdhede, werksaamhede of pligte aan die bestuurskomitee by of kragtens regulasie verleen of opgedra is;”.

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

Substitution of long title of Ordinance 6 of 1963 (Cape of Good Hope)

8. The following long title is hereby substituted for the long title of the Cape Ordinance:

- 5 "Ordinance to provide for the establishment of Consultative Committees, Management Committees or Local Authorities for certain Group Areas or portions thereof or for free settlement areas, and to provide for matters incidental thereto."

Amendment of section 1 of Ordinance 6 of 1963 (Cape of Good Hope), as amended by section 1 of Ordinance 11 of 1973 and section 1 of Ordinance 20 of 1978

- 10 9. Section 1 of the Cape Ordinance is hereby amended—
- (a) by the insertion before the definition of "group" of the following definition:
"free settlement area' means a free settlement area as defined in section 1 of the Free Settlement Areas Act, 1988;" and
- 15 (b) by the substitution for the definition of "local authority" of the following definition:
"local authority' means a municipality, a divisional council, a village management board or a local board, and, in relation to a free settlement area situated within the area of jurisdiction of a local authority as defined in section 1 of the Black Local Authorities Act, 20 1982 (Act No. 102 of 1982), such local authority;"

Amendment of section 2 of Ordinance 6 of 1963 (Cape of Good Hope), as substituted by section 2 of Ordinance 20 of 1978

- 20 10. Section 2 of the Cape Ordinance is hereby amended—
- (a) by the insertion after subsection (1) of the following subsection:
25 "(1A) (a) When an area has been declared to be a free settlement area under section 2 of the Free Settlement Areas Act, 1988, the Administrator may by notice in the *Provincial Gazette* establish a management committee for such free settlement area, and may at any time so disestablish any management committee so established.
- 30 (b) The Administrator may by notice referred to in paragraph (a) establish or disestablish one management committee for two or more free settlement areas situated within the area of jurisdiction of the same local authority;"
- 35 (b) by the deletion in subsection (2) of the word "and" at the end of paragraph (a) and the addition of the following paragraph:
"(c) in relation to a free settlement area, consist wholly of persons resident in such area;" and
- (c) by the substitution in subsection (4) for all the words preceding paragraph (a) of the following words:
40 "Notwithstanding the provisions of any other ordinance, any area, excluding a free settlement area, for which a management committee has been established for which any person is, in terms of regulations in force under section 4, entitled to be enrolled as a voter shall, for the purposes of making or revising a voters' roll for any local authority—".

45 Amendment of section 4 of Ordinance 6 of 1963 (Cape of Good Hope), as amended by section 1 of Ordinance 12 of 1967

11. Section 4 of the Cape Ordinance is hereby amended by the substitution for paragraph (g) of subsection (1) of the following paragraph:

- 50 "(g) relating to the powers, functions and duties of any local authority in any portion of its area of jurisdiction in respect of which a management committee has been established in terms of subsection (1) or (1A) of section two, in connection with any matter in respect of which powers, functions or duties have been conferred or imposed upon the management committee by or under regulation;"

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN
VRYESTIGINGSGBIEDE, 1988**Wysiging van Regulasies insake Bestuurskomitees uitgevaardig by Provinsiale Kennisgewing 1243 van 23 Desember 1976 (Kaap die Goeie Hoop)**

12. Die Regulasies insake Bestuurskomitees uitgevaardig by Provinsiale Kennisgewing 1243 van 23 Desember 1976 (Kaap die Goeie Hoop) word hierby gewysig—

- (a) deur in regulasie 1 die volgende paragraaf by die omskrywing van "raad" te voeg:

"(c) in die regsgebied van 'n plaaslike owerheid soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Swart Plaaslike Owerhede, 1982 (Wet No. 102 van 1982), die betrokke plaaslike owerheid;"
- (b) deur in regulasie 3 subregulasie (1) deur die volgende subregulasie te vervang:

"(1) (a) Die eerste komitee vir 'n gebied bedoel in artikel 2 (1) van die ordonnansie bestaan uit vyf lede aangestel deur die Administrateur, van wie twee deur die Minister en een deur die raad benoem word.

(b) Die eerste komitee vir 'n gebied bedoel in artikel 2 (1A) van die ordonnansie bestaan uit vyf lede aangestel deur die Administrateur, van wie een deur die raad benoem word."
- (c) deur in regulasie 3 die volgende voorbehoudsbepaling by subregulasie (4) te voeg:

"met dien verstande dat die goedkeuring van die Minister nie verkry hoef te word nie vir sodanige verkiesing van lede van 'n komitee bedoel in artikel 2 (1A) van die ordonnansie."; en
- (d) deur die volgende regulasie na regulasie 17 in te voeg:

"Bevoegdheid van kiesers

17A. Elke—

(a) natuurlike persoon van of bo die ouderdom van 18 jaar; en

(b) fiktiewe persoon,

wat op die eerste dag van Januarie van enige jaar die eienaar of okkupeerder is van onroerende goed binne 'n gebied waarvoor 'n komitee ingevolge artikel 2 (1A) van die Ordonnansie ingestel is, is, tensy hy deur 'n hof onbevoeg verklaar is om as kieser geregistreer te word en behoudens die bepalings van artikel 1 van die Wet op Plaaslike Owerheidsaangeleenthede in Vrye Vestigingsgebiede, 1988, geregtig om as kieser ingeskryf te word op die kieserslys vir sodanige gebied of, as sodanige gebied in wyke verdeel is, vir elke wyk waarin hy aldus onroerende goed besit of okkupeer."

Vervanging van lang titel van Ordonnansie 12 van 1963 (Oranje-Vrystaat), soos vervang deur artikel 3 van Ordonnansie 20 van 1986

13. Die lang titel van die Vrystaatse Ordonnansie word hierby deur die volgende lang titel vervang:

"Ordonnansie om voorsiening te maak vir die instelling van bestuurskomitees en plaaslike besture vir die kleurlinge en vir vryvestigingsgebiede, en vir daarmee in verband staande aangeleenthede."

Wysiging van artikel 1 van Ordonnansie 12 van 1963 (Oranje-Vrystaat), soos gewysig deur artikel 1 van Ordonnansie 19 van 1984

14. Artikel 1 van die Vrystaatse Ordonnansie word hierby gewysig—

- (a) deur die omskrywing van "plaaslike bestuur" deur die volgende omskrywing te vervang:

"'plaaslike bestuur' 'n munisipale raad of dorpsbestuur soos bedoel in die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur, 1962, en, met betrekking tot 'n vryvestigingsgebied wat binne die regsgebied van 'n plaaslike owerheid soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Swart Plaaslike Owerhede, 1982 (Wet No. 102 van 1982), geleë is, so 'n plaaslike owerheid;"
- (b) deur die volgende omskrywing by te voeg:

"'vryvestigingsgebied' 'n vryvestigingsgebied soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Vryvestigingsgebiede, 1988."

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

**Amendment of Regulations relating to Management Committees promulgated by
Provincial Notice 1243 of 23 December 1976 (Cape of Good Hope)**

12. The Regulations relating to Management Committees promulgated by Provincial Notice 1243 of 23 December 1976 (Cape of Good Hope) are hereby
5 amended—

- (a) by the addition in regulation 1 to the definition of "council" of the following paragraph:
" (c) in the area of jurisdiction of a local authority as defined in section 1 of the Black Local Authorities Act, 1982 (Act No. 102 of 1982), the local authority concerned;";
- 10 (b) by the substitution in regulation 3 for subregulation (1) of the following subregulation:
" (1) (a) The first committee for an area referred to in section 2 (1) of the ordinance shall consist of five members appointed by the Administrator, two of whom shall be nominated by the Minister and one by the council.
15 (b) The first committee for an area referred to in section 2 (1A) of the ordinance shall consist of five members appointed by the Administrator, one of whom shall be nominated by the council.";
- 20 (c) by the addition in regulation 3 to subregulation (4) of the following proviso:
"provided that the approval of the Minister shall not be required for such election of members of a committee referred to in section 2 (1A) of the ordinance."; and
- 25 (d) by the insertion after regulation 17 of the following regulation:
" Qualifications of voters
17A. Every—
(a) natural person of the age of 18 years or over, and
(b) fictitious person,
30 who on the first day of January in any year is the owner or occupier of immovable property within an area for which a committee has been established in terms of section 2 (1A) of the ordinance shall, unless he has been declared incapable by a court of being registered as a voter and subject to the provisions of section 1 of the Local Government Affairs in Free Settlement Areas Act, 1988, be entitled to be enrolled as a voter on
35 the voters' roll for such area or, if such area is divided into wards, for each ward in which he so owns or occupies immovable property."

**Substitution of long title of Ordinance 12 of 1963 (Orange Free State), as substituted
by section 3 of Ordinance 20 of 1986**

13. The following long title is hereby substituted for the long title of the Free State
40 Ordinance:

"Ordinance to provide for the establishment of management committees and local authorities for coloureds and for free settlement areas, and for matters incidental thereto."

**Amendment of section 1 of Ordinance 12 of 1963 (Orange Free State), as amended by
45 section 1 of Ordinance 19 of 1984**

14. Section 1 of the Free State Ordinance is hereby amended—

- (a) by the insertion after the definition of "coloured group" of the following definition:
"'free settlement area' means a free settlement area as defined in section 1 of the Free Settlement Areas Act, 1988;"; and
- 50 (b) by the substitution for the definition of "local authority" of the following definition:
"'local authority' means a municipal council or a village management board referred to in the Local Government Ordinance, 1962, and, in relation to a free settlement area situated within the area of jurisdiction of a local authority as defined in section 1 of the Black Local Authorities Act, 1982 (Act No. 102 of 1982), such local authority."
- 55

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN
VRYESTIGINGSGBIEDE, 1988

Wysiging van artikel 2 van Ordonnansie 12 van 1963 (Oranje-Vrystaat), soos gewysig deur artikel 1 van Ordonnansie 19 van 1984 en artikel 1 van Ordonnansie 20 van 1986

15. Artikel 2 van die Vrystaatse Ordonnansie word hierby gewysig—
- (a) deur subartikel (2) deur die volgende subartikel te vervang:
- “(2) ’n Bestuurskomitee bedoel in subartikel (1) bestaan net uit lede van die gekleurde groep.”; en
- (b) deur die volgende subartikel na subartikel (2) in te voeg:
- “(3) (a) Wanneer ’n gebied tot ’n vryvestigingsgebied kragtens artikel 2 van die Wet op Vryvestigingsgebiede, 1988, verklaar is, kan die Administrateur by kennisgewing in die *Offisiële Koerant* ’n bestuurskomitee vir sodanige vryvestigingsgebied instel, en hy kan ’n aldus ingestelde bestuurskomitee te eniger tyd aldus afskaf.
- (b) Die Administrateur kan by kennisgewing bedoel in paragraaf (a) een bestuurskomitee vir twee of meer vryvestigingsgebiede wat binne die regsgebied van dieselfde plaaslike bestuur geleë is, instel of afskaf.”

Vervanging van artikel 3 van Ordonnansie 12 van 1963 (Oranje-Vrystaat)

16. Artikel 3 van die Vrystaatse Ordonnansie word hierby deur die volgende artikel vervang:

“Instelling van plaaslike besture.

3. (1) Die Administrateur kan ’n komitee aanstel om ondersoek in te stel na en verslag uit te bring oor die wenslikheid daarvan of andersins om ’n plaaslike bestuur in te stel vir ’n gebied of gebiede waarvoor ’n bestuurskomitee of -komitees ingevolge artikel twee ingestel is.

(2) (a) ’n Ingevolge subartikel (1) aangestelde komitee bestaan uit hoogstens vyf lede, van wie—

(i) minstens een ’n persoon moet wees deur die Minister benoem; en

(ii) een ’n persoon moet wees wat deur die plaaslike bestuur of gesamentlik deur die plaaslike besture vir die gebied of gebiede ten opsigte waarvan die ondersoek ingestel gaan word, benoem is: Met dien verstande dat as die plaaslike bestuur of plaaslike besture, na gelang van die geval, versuim om ’n persoon te benoem binne tien dae nadat versoek is dat dit gedoen word, die Administrateur die persoon kan aanstel wat hy goedvind.

(b) Die Administrateur wys een van die lede van die komitee as die voorsitter daarvan aan.

(3) Na oorweging van die verslag van die ingevolge subartikel (1) aangestelde komitee, kan die Administrateur, met die goedkeuring van die Minister, die nodige stappe doen of laat doen om ’n plaaslike bestuur vir die gebied of gebiede waarop die verslag betrekking het, ooreenkomstig die bepalings van die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur, 1962, in te stel, asof aan die voorvereistes wat by of kragtens wet vir sodanige instelling voorgeskryf is, voldoen is.

(4) Behoudens enige wysiging of verandering wat die Administrateur, vir die doel van plaaslike bestuur vir die gekleurde groep of vryvestigingsgebiede en met goedkeuring van die Minister by regulasie daaraan mag aanbring, is die bepalings van die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur, 1962, van toepassing met betrekking tot plaaslike besture wat ingevolge subartikel (3) ingestel is.”

Wysiging van artikel 4 van Ordonnansie 12 van 1963 (Oranje-Vrystaat), soos gewysig deur artikel 2 van Ordonnansie 20 van 1986

17. Artikel 4 van die Vrystaatse Ordonnansie word hierby gewysig deur paragraaf (f) van subartikel (1) deur die volgende paragraaf te vervang:

“(f) betreffende die bevoegdhede, werksaamhede en pligte van ’n plaaslike bestuur in enige gedeelte van sy regsgebied ten opsigte waarvan ’n bestuurskomitee ingevolge subartikel (1) of (3) van artikel twee ingestel is,

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

Amendment of section 2 of Ordinance 12 of 1963 (Orange Free State), as amended by section 1 of Ordinance 19 of 1984 and section 1 of Ordinance 20 of 1986

15. Section 2 of the Free State Ordinance is hereby amended—

(a) by the substitution for subsection (2) of the following subsection:

5 “(2) A management committee referred to in subsection (1) shall consist of members of the coloured group only.”; and

(b) by the insertion after subsection (2) of the following subsection:

10 “(3) (a) When an area has been declared to be a free settlement area under section 2 of the Free Settlement Areas Act, 1988, the Administrator may by notice in the *Official Gazette* establish a management committee for such free settlement area, and may at any time so disestablish any management committee so established.

15 (b) The Administrator may by notice referred to in paragraph (a) establish or disestablish one management committee for two or more free settlement areas situated within the area of jurisdiction of the same local authority.”.

Substitution of section 3 of Ordinance 12 of 1963 (Orange Free State)

16. The following section is hereby substituted for section 3 of the Free State Ordinance:

20 “Establishment of local authorities.

3. (1) The Administrator may appoint a committee to investigate and report upon the desirability or otherwise of establishing a local authority for any area or areas for which a management committee or committees have been established in terms of section two.

25 (2) (a) A committee appointed in terms of subsection (1) shall consist of not more than five members, of whom—

30 (i) at least one shall be a person nominated by the Minister; and
(ii) one shall be a person nominated by the local authority or jointly by the local authorities for the area or areas in respect of which the investigation is to be made: Provided that if the local authority or local authorities, as the case may be, fail to nominate a person within 10 days after being requested to do so, the Administrator may appoint such person as he may deem fit.

35 (b) The Administrator shall designate one of the members of such committee to be the chairman thereof.

40 (3) After consideration of the report of the committee appointed in terms of subsection (1), the Administrator may, with the approval of the Minister, take or cause to be taken the necessary steps to establish, in accordance with the provisions of the Local Government Ordinance, 1962, a local authority for the area or areas to which the report relates, as if the conditions precedent to such establishment, prescribed by or in terms of law, had been complied with.

45 (4) The provisions of the Local Government Ordinance, 1962, shall, subject to any amendment or alteration which the Administrator may for the purpose of local government of the coloured group or for free settlement areas and with the approval of the Minister effect thereto by regulation, apply to local authorities established in terms of subsection (3).”.

50 **Amendment of section 4 of Ordinance 12 of 1963 (Orange Free State), as amended by section 2 of Ordinance 20 of 1986**

17. Section 4 of the Free State Ordinance is hereby amended by the substitution for paragraph (f) of subsection (1) of the following paragraph:

55 “(f) as to the powers, functions and duties of a local authority in any portion of its area of jurisdiction in respect of which a management committee has

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN
VRYEVESTIGINGSGBIEDE, 1988

in verband met enige aangeleentheid ten opsigte waarvan bevoegdheid, werksaamhede of pligte aan die bestuurskomitee by of kragtens regulasie verleen of opgedra is;”.

Vervanging van artikel 5 van Ordonnansie 12 van 1963 (Oranje-Vrystaat)

18. Artikel 5 van die Vrystaatse Ordonnansie word hierby deur die volgende artikel vervang:

“Kort titel.

5. Hierdie Ordonnansie heet die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur [(Kleurlinge)] (Kleurling- en Vryevestigingsgebiede), 1963.”.

Wysiging van Regulasies betreffende Bestuurskomitees vir Kleurlinggroepsgebiede 10
uitgevaardig by Administrateurskennisgewing 1 van 9 Januarie 1976 (Oranje-Vrystaat)

19. Die Regulasies betreffende Bestuurskomitees vir Kleurlinggroepsgebiede uitgevaardig by Administrateurskennisgewing 1 van 9 Januarie 1976 (Oranje-Vrystaat), word hierby gewysig— 15

- (a) deur die opskrif van genoemde regulasies deur die volgende opskrif te vervang:
“REGULASIES BETREFFENDE BESTUURSKOMITEES VIR KLEURLINGGROEPSGBIEDE EN VRYEVESTIGINGSGBIEDE.”;
- (b) deur in regulasie 1 die omskrywing van “bevoegde persoon” deur die 20
volgende omskrywing te vervang:
“‘bevoegde persoon’, met betrekking tot ‘n gebied waarvoor ‘n komitee ingevolge artikel 2 (1) van die Ordonnansie ingestel is, iemand wat met betrekking tot enige onroerende goed, grond of perseel in die gebied nie ‘n onbevoegde persoon, soos omskryf in artikel 1 (1) van die Wet, 25
is nie, en, met betrekking tot ‘n gebied waarvoor ‘n komitee ingevolge artikel 2 (3) van die Ordonnansie ingestel is, ‘n Suid-Afrikaanse burger;”;
- (c) deur in regulasie 1 die omskrywing van “gebied” deur die volgende omskrywing te vervang: 30
“‘gebied’ die gebied waarvoor [die] ‘n komitee ingevolge artikel 2 (1) of (3) van die Ordonnansie ingestel is;”;
- (d) deur in regulasie 1 die omskrywing van “komitee” deur die volgende omskrywing te vervang:
“‘komitee’ die bestuurskomitee wat ingevolge artikel 2 (1) of (3) van die 35
Ordonnansie vir [die] ‘n gebied ingestel is;”;
- (e) deur in regulasie 1 die omskrywing van “Ordonnansie” deur die volgende omskrywing te vervang:
“‘Ordonnansie’ die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur [(Kleurlinge)] (Kleurling- en Vryevestigingsgebiede), 1963 (Ordonnansie 12 van 40
1963);”;
- (f) deur in regulasie 1 die omskrywing van “raad” deur die volgende omskrywing te vervang:
“‘raad’ die munisipale raad ingestel ingevolge artikel 3 van die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur, 1962 (Ordonnansie 8 van 1962), of die 45
plaaslike owerheid soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Swart Plaaslike Owerhede, 1982 (Wet No. 102 van 1982), binne wie se regsgebied die gebied geleë is;”;
- (g) deur in regulasie 2 subregulasies (1) en (2) deur die volgende subregulasies te vervang: 50
“(1) (a) By die eerste samestelling van die komitee vir [die] ‘n gebied ingestel ingevolge artikel 2 (1) van die Ordonnansie bestaan die komitee uit vyf lede, wat bevoegde persone moet wees wat behoudens regulasie 22 (2) deur die Administrateur aangestel word en van wie twee deur die Minister en een deur die raad aangewys word, en 55
sodanige lede beklee hulle amp vir so lank dit die Administrateur behaag.

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

been established in terms of subsection (1) or (3) of section two, in connection with any matter in respect of which powers, functions or duties have been conferred or imposed upon the management committee by or under regulation;”.

5 Substitution of section 5 of Ordinance 12 of 1963 (Orange Free State)

18. The following section is hereby substituted for section 5 of the Free State Ordinance:

“Short title.

10 5. This Ordinance shall be called the Local Government Ordinance (Coloureds and Free Settlement Areas), 1963.”.

Amendment of Regulations relating to Management Committees for Coloured Group Areas promulgated by Administrator's Notice 1 of 9 January 1976 (Orange Free State)

15 19. The Regulations relating to Management Committees for Coloured Group Areas promulgated by Administrator's Notice 1 of 9 January 1976 (Orange Free State), are hereby amended—

- (a) by the substitution for the heading of the said regulations of the following heading:
20 “REGULATIONS RELATING TO MANAGEMENT COMMITTEES FOR COLOURED GROUP AREAS AND FREE SETTLEMENT AREAS.”;
- (b) by the substitution in regulation 1 for the definition of “area” of the following definition:
25 “‘area’ means the area for which [the] a committee is established in terms of section 2 (1) or (3) of the Ordinance;”;
- (c) by the substitution in regulation 1 for the definition of “committee” of the following definition:
30 “‘committee’ means the management committee established for [the] an area in terms of section 2 (1) or (3) of the Ordinance;”;
- (d) by the substitution in regulation 1 for the definition of “council” of the following definition:
35 “‘council’ means the municipal council established in terms of section 3 of the Local Government Ordinance, 1962 (Ordinance 8 of 1962), or the local authority as defined in section 1 of the Black Local Authorities Act, 1982 (Act No. 102 of 1982), in whose area of jurisdiction the area is situated;”;
- (e) by the substitution in regulation 1 for the definition of “qualified person” of the following definition:
40 “‘qualified person’ means, in relation to an area for which a committee has been established in terms of section 2 (1) of the Ordinance, a person who in relation to any immovable property, land or premises in the area is not a disqualified person as defined in section 1 (1) of the Act, and, in relation to an area for which a committee has been established in terms of section 2 (3) of the Ordinance, a South African citizen;”;
- (f) by the substitution in regulation 1 for the definition of “Ordinance” of the following definition:
45 “‘Ordinance’ means the Local Government Ordinance (Coloureds and Free Settlement Areas), 1963 (Ordinance 12 of 1963);”;
- (g) by the substitution in regulation 2 for subregulations (1) and (2) of the following subregulations:
50 “(1) (a) The first committee for [the] an area established in terms of section 2 (1) of the Ordinance shall consist of five members, being qualified persons appointed by the Administrator in terms of regulation 22 (2), two of whom shall be nominated by the Minister and one by the council, and such members shall hold office at the pleasure of the Administrator.
55

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN
VRYESTIGINGSGBIEDE, 1988

[(2)] (b) By enige daaropvolgende samestelling van [die] 'n komitee ingestel ingevolge artikel 2 (1) van die Ordonnansie bestaan dit uit—

[(a)] (i) drie persone wat deur die Administrateur aangestel word en van wie een deur die Minister en een deur die raad aangewys word; en

[(b)] (ii) soveel verdere persone as wat die Administrateur in oorleg met die raad mag bepaal en wat, behoudens die bepalings van regulasie 28, gekies word op die wyse in hoofstuk 3 voorgeskryf:

Met dien verstande dat die Administrateur in oorleg met die raad mag bepaal dat al die lede van 'n bestuurskomitee verkose moet wees.

(2) Die bepalings van subregulasie (1) is *mutatis mutandis* van toepassing op 'n komitee wat ingevolge artikel 2 (3) van die Ordonnansie ingestel is, behalwe dat daar nie lede van so 'n komitee deur die Minister aangewys word nie.”;

(h) deur in regulasie 2 subregulasie (4) deur die volgende subregulasie te vervang:

“(4) Behoudens die bepalings van regulasie 38, beklee 'n lid wat [ooreenkomstig subregulasie (2)] by enige samestelling van 'n komitee na die eerste sodanige samestelling aangestel of verkies is, sy amp tot en met die verkiesingsdag by die eersvolgende algemene verkiesing van lede van komitees gehou ingevolge regulasie 23.”; en

(i) deur in regulasie 10 paragraaf (e) deur die volgende paragraaf te vervang:

“(e) in die geval van 'n komitee ingestel ingevolge artikel 2 (1) van die Ordonnansie, om die insluiting by die gebied van enige addisionele groepsgebied vir Kleurlinge, of 'n gedeelte van sodanige groepsgebied by die raad wat verslag daaroor aan die Administrateur moet doen, aan te beveel.”.

Vervanging van opskrif van Hoofstuk XV van Ordonnansie 25 van 1974 (Natal)

20. Die opskrif van hoofstuk XV van die Natalse Ordonnansie word hierby deur die volgende opskrif vervang:

“BUURTSAKEKOMITEES EN PLAASLIKE OWERHEDE VIR SEKERE [GROEPSGBIEDE] GBIEDE”.

Wysiging van artikel 305 van Ordonnansie 25 van 1974 (Natal)

21. Artikel 305 van die Natalse Ordonnansie word hierby gewysig—

(a) deur die omskrywing van “plaaslike owerheid” deur die volgende omskrywing te vervang:

“‘plaaslike owerheid’ ook die Raad op Ontwikkeling en Dienste met betrekking tot 'n openbare gesondheidsgebied of gekontroleerde gebied binne die bedoeling van die Ordonnansie op die Raad op Ontwikkeling en Dienste, 1941 (Ordonnansie No. 20 van 1941), en, met betrekking tot 'n vryvestigingsgebied wat binne die regsgebied van 'n plaaslike owerheid soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Swart Plaaslike Owerhede, 1982 (Wet No. 102 van 1982), geleë is, so 'n plaaslike owerheid.”; en

(b) deur die volgende omskrywing by te voeg:

“‘vryvestigingsgebied’ 'n vryvestigingsgebied soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Vryvestigingsgebiede, 1988.”.

Vervanging van artikel 306 van Ordonnansie 25 van 1974 (Natal)

22. Artikel 306 van die Natalse Ordonnansie word hierby deur die volgende artikel vervang:

“Instelling van buurtsakekomitee vir een of meer groepsgebiede of deel daarvan of vir een of meer vryvestigingsgebiede.

306. (1) (a) Tensy die Minister kragtens artikel 28 van die Wet op Groepsgebiede, 1966 (Wet 36 van 1966), 'n advieskomitee of 'n bestuurskomitee ingestel het vir 'n hele of deel van 'n groepsgebied wat binne die regsgebied van 'n plaaslike owerheid geleë is, of vir

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

[(2)] (b) At any subsequent constitution of **[the]** a committee established in terms of section 2 (1) of the Ordinance it shall consist of—

[(a)] (i) three persons appointed by the Administrator, one of whom shall be nominated by the Minister and one by the council;

[(b)] (ii) as many members as the Administrator, in consultation with the council, may determine and who, subject to the provisions of regulation 28, shall be elected in the manner prescribed in chapter 3:

Provided that the Administrator may determine, in consultation with the council, that all the members of a management committee shall be elected.

(2) The provisions of subregulation (1) shall apply *mutatis mutandis* to a committee established in terms of section 2 (3) of the Ordinance, except that the Minister shall not nominate any members of such committee.”;

(h) by the substitution in regulation 2 for subregulation (4) of the following subregulation:

“(4) Subject to the provisions of regulation 38, a member who is appointed or elected **[in terms of subregulation (2)]** at any constitution of a committee after the first such constitution, shall hold office up to and including election day of the next general election of members of committees held in terms of regulation 23.”; and

(i) by the substitution in regulation 10 for paragraph (e) of the following paragraph:

“(e) in the case of a committee established in terms of section 2 (1) of the Ordinance, to recommend the incorporation in the area of any additional Coloured group area or a portion of such group area, to the council, who shall report thereon to the Administrator.”.

Substitution of heading of Chapter XV of Ordinance 25 of 1974 (Natal)

20. The following heading is hereby substituted for the heading of chapter XV of the Natal Ordinance:

“LOCAL AFFAIRS COMMITTEES AND LOCAL AUTHORITIES FOR CERTAIN **[GROUP]** AREAS”.

Amendment of section 305 of Ordinance 25 of 1974 (Natal)

21. Section 305 of the Natal Ordinance is hereby amended—

(a) by the insertion before the definition of “group” of the following definition: “‘free settlement area’ means a free settlement area as defined in section 1 of the Free Settlement Areas Act, 1988.”; and

(b) by the substitution for the definition of “a local authority” of the following definition:

“‘a local authority’ shall include the Development and Services Board in relation to any public health area or a regulated area within the meaning of the Development and Services Board Ordinance, 1941 (Ordinance 20 of 1941), and, in relation to a free settlement area situated within the area of jurisdiction of a local authority as defined in section 1 of the Black Local Authorities Act, 1982 (Act No. 102 of 1982), such local authority.”.

Substitution of section 306 of Ordinance 25 of 1974 (Natal)

22. The following section is hereby substituted for section 306 of the Natal Ordinance:

“Establishment of local affairs committee for one or more group areas or portion thereof or for one or more free settlement areas.

306. (1) (a) Unless the Minister has in terms of section 28 of the Group Areas Act, 1966 (Act 36 of 1966), established either a consultative committee or a management committee for any group area or any portion of such group area which is situated within the area of

twee of meer sodanige groepsgebiede of dele van sodanige groepsgebiede (ongeaag of hulle aaneenliggend is of nie), kan die Administrateur na oorlegpleging met die plaaslike owerheid binne wie se regsgebied sodanige groepsgebied of deel daarvan geleë is, vir sodanige groepsgebied of deel daarvan by kennisgewing in die *Koerant* 'n buurtsakekomitee instel, en hy kan 'n aldus ingestelde buurtsakekomitee te eniger tyd op dergelike wyse afskaf. 5

- (b) Die Administrateur kan die gebied waarvoor 'n buurtsakekomitee bedoel in paragraaf (a) ingestel is, na oorlegpleging met die plaaslike owerheid binne wie se regsgebied sodanige buurtsakekomitee ingestel is, by kennisgewing in die *Koerant* uitbrei, verklein of andersins verander; met dien verstande dat geen sodanige uitbreiding, verkleining of ander verandering die byvoeging van grond mag meebring wat nie by 'n groepsgebied ingesluit is wat vir lede van dieselfde groep as die lede van sodanige komitee ingestel is nie. 10 15

- (c) Indien daar te eniger tyd na die instelling van 'n buurtsakekomitee of 'n advieskomitee of 'n bestuurskomitee vir dieselfde groepsgebied of deel daarvan deur die Minister ingestel word, hou sodanige buurtsakekomitee outomaties op om te bestaan.

- [(2) (a)] (d) [So] 'n Buurtsakekomitee ingestel ingevolge paragraaf (a) moet bestaan uit lede van die groep waarvoor sodanige groepsgebied of groepsgebiede ingestel is. 20

- (1A) (a) Wanneer 'n gebied tot 'n vryvestigingsgebied kragtens artikel 2 van die Wet op Vryvestigingsgebiede, 1988, verklaar is, kan die Administrateur by kennisgewing in die *Koerant* 'n buurtsakekomitee vir sodanige vryvestigingsgebied instel, en hy kan 'n aldus ingestelde buurtsakekomitee te eniger tyd aldus afskaf. 25

- (b) Die Administrateur kan by kennisgewing bedoel in paragraaf (a) een buurtsakekomitee vir twee of meer vryvestigingsgebiede wat binne die regsgebied van dieselfde plaaslike owerheid geleë is, instel of afskaf. 30

- [(b)] (2) (a) Behoudens die bepalings van enige regulasie ingevolge artikel 308 (1) (c) moet die voorsitter en ondervoorsitter van 'n buurtsakekomitee deur sodanige komitee uit sy eie geledere of andersins gekies word, maar 'n voorsitter of ondervoorsitter wat nie 'n lid van die komitee is nie, is nie geregtig om te stem nie. 35

- [(c)] (b) So 'n buurtsakekomitee is onder die naam van die buurtsakekomitee van die gebied waarvoor hy ingestel is, 'n liggaam met regspersoonlikheid en ewigdurende opvolging en hy kan onder sodanige naam eisend en verwerend optree en behoudens die bepalings van hierdie ordonnansie en van enige ander wet sodanige handelinge verrig en dinge doen as wat liggame met regspersoonlikheid regtens mag verrig en doen. 40

- (3) (a) Geen plaaslike owerheid met regsbevoegdheid in 'n gebied waarvoor 'n buurtsakekomitee ingestel is, mag oor enige saak ten opsigte waarvan sodanige komitee kragtens 'n regulasie geraadpleeg moet word, 'n finale besluit neem tensy hy sodanige komitee geraadpleeg en enige wenke of kommentaar van sodanige komitee na behore oorweeg het nie. 50

- (b) Indien 'n buurtsakekomitee in gebreke bly om sy wenke of kommentaar te verstrek binne tien dae nadat hy skriftelik daarom gevra is of binne sodanige verdere tydperk as wat die betrokke plaaslike owerheid na goedvinde toelaat, word beskou dat die komitee geen wenke of kommentaar te lewer het nie. 55

- (4) (a) (i) 'n Plaaslike owerheid binne wie se regsgebied 'n buurtsakekomitee kragtens hierdie artikel ingestel is, het die reg en, as die Administrateur na oorlegpleging met die plaaslike owerheid aldus gelas, is verplig om sodanige van die bevoegdhede en funksies van die plaaslike owerheid as wat by regulasie voorgeskryf is, aan sodanige komitee oor te dra op sodanige voorwaardes as wat die plaaslike owerheid of die Administrateur, na gelang van die geval, aldus voorskryf; met dien verstande dat enige aldus gedelegeerde bevoegdheid om uitgawe aan te gaan, tot die plaaslike owerheid se begroting van uitgawe beperk word en nie sodanige begroting mag oortref nie. 60

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

jurisdiction of a local authority, or for two or more such group areas or portions of such group areas (whether contiguous or not), the Administrator may, after consultation with the local authority within whose area of jurisdiction such group area or portion thereof is situated, by notice in the *Gazette* establish for such group area or portion, a local affairs committee, and may at any time, in like manner, disestablish any local affairs committee so established.

(b) The Administrator, after consultation with the local authority in whose area of jurisdiction a local affairs committee referred to in paragraph (a) has been established, may by notice in the *Gazette* extend, diminish or otherwise alter the area for which such local affairs committee has been established; provided that no such extension, diminution or other alteration may involve the addition of any land not included in a group area established for members of the same group as the members of such committee.

(c) If, at any time after the establishment of a local affairs committee, either a consultative committee or a management committee for the same group area or portion thereof is established by the Minister, such local affairs committee shall be automatically disestablished.

[(2) (a)] (d) [Any such] A local affairs committee established in terms of paragraph (a) shall consist of members of the group for which such group area or group areas have been established.

(1A) (a) When an area has been declared to be a free settlement area under section 2 of the Free Settlement Areas Act, 1988, the Administrator may by notice in the *Gazette* establish a local affairs committee for such free settlement area and may at any time so disestablish a local affairs committee so established.

(b) The Administrator may by notice referred to in paragraph (a) establish or disestablish one local affairs committee for two or more free settlement areas situated within the area of jurisdiction of the same local authority.

[(b)] (2) (a) Subject to the provisions of any regulations made under section 308 (1) (c), the chairman and the vice-chairman of any local affairs committee shall be elected by such committee from amongst its members or otherwise, provided that a chairman or vice-chairman who is not a member of the committee shall not be entitled to vote.

[(c)] (b) Any such local affairs committee shall, under the name of the local affairs committee for the area for which it is constituted, be a body corporate with perpetual succession, and shall by such name be capable of suing and being sued, and, subject to the provisions of this Ordinance and of any other law, of doing and performing such acts and things as bodies corporate may by law do and perform.

(3) (a) No local authority which exercises jurisdiction in an area for which a local affairs committee has been established shall take any final decision in regard to any matter in respect of which such committee is to be consulted in terms of any regulation, unless it has consulted such committee and has given due consideration to any suggestions or comments which such committee has made.

(b) If any local affairs committee fails to furnish its suggestions or comments within ten days after it has been requested in writing to do so or within such further period as the local authority concerned may in its discretion allow, it shall be deemed that the committee has no suggestions or comments to make.

(4) (a) (i) A local authority within whose area of jurisdiction a local affairs committee has been established in terms of this section may delegate, and if after consultation with such local authority the Administrator so directs, shall delegate to such committee such of the powers and functions of the local authority as may be prescribed by regulation, subject to such conditions as the local authority or the Administrator, as the case may be, may prescribe; provided that any power to incur expenditure so delegated shall be limited to and shall not extend beyond the estimates of expenditure of the local authority.

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN VRYEVESTIGINGSGEBIEDE, 1988

- (ii) Die aldus gedelegeerde bevoegdhede en funksies moet deur sodanige buurtsakekomitee uitgeoefen word binne die gebied waarvoor hy ingestel is.
- (b) Behoudens die voorafgaande skriftelike goedkeuring van die Administrateur met betrekking tot 'n aangeleentheid wat in opdrag van hom oorgedra is, kan 'n plaaslike owerheid die delegering van 'n bevoegdheid of funksie aan 'n buurtsakekomitee te eniger tyd wysig of intrek."

Wysiging van artikel 1 van Wet 91 van 1983, soos gewysig deur artikel 1 van Wet 116 van 1984, artikel 1 van Wet 45 van 1985 en artikel 1 van Wet 110 van 1985

23. Artikel 1 van die Wet op die Bevordering van Plaaslike Owerheidsaangeleenthede, 1983, word hierby gewysig—

- (a) deur die volgende omskrywing na die omskrywing van "Minister" in te voeg:
 "‘munisipale gebied’—
 (a) 'n munisipale gebied soos omskryf in artikel 2 van die Munisipale Ordonnansie, 1974 (Ordonnansie No. 20 van 1974 (Kaap die Goeie Hoop));
 (b) 'n munisipaliteit soos omskryf in—
 (i) artikel 2 van die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur, 1939 (Ordonnansie No. 17 van 1939 (Transvaal));
 (ii) artikel 1 van die Ordonnansie op Plaaslike Bestuur, 1962 (Ordonnansie No. 8 van 1962 (Oranje-Vrystaat)); of
 (iii) artikel 1 van die Ordonnansie op Plaaslike Owerhede, 1974 (Ordonnansie No. 25 van 1974 (Natal)); of
 (c) 'n gebied ten opsigte waarvan 'n plaaslike owerheid soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Swart Plaaslike Owerhede, 1982 (Wet No. 102 van 1982), regsbevoegdheid besit;" en
- (b) deur die volgende omskrywing by te voeg:
 "‘vryvestigingsgebied’ 'n vryvestigingsgebied soos omskryf in artikel 1 van die Wet op Vryvestigingsgebiede, 1988."

Wysiging van artikel 17 van Wet 91 van 1983

24. Artikel 17 van die Wet op die Bevordering van Plaaslike Owerheidsaangeleenthede, 1983, word hierby gewysig deur die volgende subartikels by te voeg:

- "(4) Die bepalinge van hierdie artikel en enige regulasie daarkragtens uitgevaardig, is behoudens die bepalinge van subartikel (5) *mutatis mutandis* van toepassing met betrekking tot die kommunikasie tussen 'n plaaslike owerheid en 'n raadplegende, buurtsake- of bestuurskomitee (hieronder in hierdie artikel 'n bestuursliggaam genoem) wat vir 'n vryvestigingsgebied binne die regsgebied van sodanige plaaslike owerheid ingestel is.
- (5) (a) Die Administrateur kan 'n gesamentlike komitee instel vir 'n munisipale gebied waarbinne een of meer vryvestigingsgebiede geleë is nadat 'n bestuursliggaam wat ten volle uit verkose lede bestaan vir sodanige vryvestigingsgebied of -gebiede binne sodanige munisipale gebied verkies is en daardie verkose lede hul ampte aanvaar het.
- (b) Die samestelling en funksionering van 'n gesamentlike komitee bedoel in paragraaf (a) word deur die Administrateur by kennisgewing in die betrokke *Offisiële Koerant* voorgeskryf: Met dien verstande dat sodanige gesamentlike komitee—
 (i) moet bestaan uit 'n gelyke getal lede van die plaaslike owerheid van die munisipale gebied, enersyds, en van die verkose bestuursliggaam of -liggame van die vryvestigingsgebied of -gebiede binne daardie munisipale gebied, andersyds, welke lede onderskeidelik deur die plaaslike owerheid en die bestuursliggaam of -liggame benoem word;
 (ii) tensy die Administrateur anders bepaal, minstens een keer per maand moet vergader, uitgesonderd gedurende die maande Junie en Desember;
 (iii) aangeleenthede wat regstreeks op die vryvestigingsgebied of -gebiede ten opsigte waarvan die bestuursliggaam of -liggame ingestel en

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

- (ii) The powers and functions so delegated shall be exercised by such local affairs committee within the area for which it has been established.
- 5 (b) A local authority may at any time, subject to the prior written approval of the Administrator regarding any matter delegated by his direction, vary or withdraw the delegation of any power or function from the local affairs committee."

Amendment of section 1 of Act 91 of 1983, as amended by section 1 of Act 116 of 1984, section 1 of Act 45 of 1985 and section 1 of Act 110 of 1985

10 23. Section 1 of the Promotion of Local Government Affairs Act, 1983, is hereby amended—

- (a) by the insertion after the definition of "Director-General" of the following definition:
- 15 "‘free settlement area’ means a free settlement area as defined in section 1 of the Free Settlement Areas Act, 1988;"; and
- (b) by the insertion after the definition of "Minister" of the following definition:
- 20 "‘municipal area’ means—
- (a) a municipal area as defined in section 2 of the Municipal Ordinance, 1974 (Ordinance No. 20 of 1974 (Cape of Good Hope));
- (b) a municipality as defined in—
- 25 (i) section 2 of the Local Government Ordinance, 1939 (Ordinance No. 17 of 1939 (Transvaal));
- (ii) section 1 of the Local Government Ordinance, 1962 (Ordinance No. 8 of 1962 (Orange Free State)); or
- 30 (iii) section 1 of the Local Authorities Ordinance, 1974 (Ordinance No. 25 of 1974 (Natal)); or
- (c) an area in respect of which a local authority as defined in section 1 of the Black Local Authorities Act, 1982 (Act No. 102 of 1982), has jurisdiction;".

Amendment of section 17 of Act 91 of 1983

24. Section 17 of the Promotion of Local Government Affairs Act, 1983, is hereby amended by the addition of the following subsections:

- 35 "(4) The provisions of this section and any regulation made thereunder are, subject to the provisions of subsection (5), *mutatis mutandis* applicable to the communication between a local authority and a consultative, local affairs or management committee (hereinafter in this section referred to as a management body) established for a free settlement area within the area of jurisdiction of such local authority.
- 40 (5) (a) The Administrator may establish a joint committee for a municipal area within which one or more free settlement areas are situated after a management body consisting solely of elected members has been elected for such free settlement area or areas within such municipal area and those elected members have taken up their posts.
- 45 (b) The constitution and functioning of a joint committee referred to in paragraph (a) shall be prescribed by the Administrator by notice in the *Official Gazette* concerned: Provided that such joint committee—
- 50 (i) shall consist of an equal number of members of the local authority of the municipal area, on the one hand, and of the elected management body or bodies of the free settlement area or areas within that municipal area, on the other hand, which members shall be nominated by the local authority and the management body or bodies, respectively;
- 55 (ii) shall, unless the Administrator directs otherwise, meet at least once per month, excluding during the months of June and December;
- (iii) shall discuss matters directly related to the free settlement area or areas in respect of which the management body has been established

Wet No. 103, 1988

WET OP PLAASLIKE OWERHEIDSAANGELEENTHEDE IN
VRYESTIGINGSGBIEDE, 1988

- verkies is, betrekking het en aangeleenthede van gemeenskaplike belang vir sodanige gebiede en die plaaslike owerheid moet bespreek en aanbevelings daaroor moet doen; en
- (iv) besluitnemingsbevoegdheid verkry oor aangeleenthede met betrekking tot die vryestigingsgebied of -gebiede wat daarop verteenwoordig is wat deur die plaaslike owerheid aan die gesamentlike komitee gedelegeer word, behoudens die voorwaardes wat die Administrateur in die betrokke kennisgewing voorskryf. 5
- (c) (i) Die Administrateur kan by kennisgewing bedoel in paragraaf (b) die aangeleenthede in daardie paragraaf vermeld, voorskryf ten opsigte van gesamentlike komitees in die algemeen of ten opsigte van 'n bepaalde gesamentlike komitee wat in die kennisgewing vermeld word. 10
- (ii) Die Administrateur kan sodanige kennisgewing by kennisgewing in die betrokke Offisiële Koerant wysig, vervang of intrek." 15

Wysiging van artikel 17B van Wet 91 van 1983, soos ingevoeg by artikel 5 van Wet 110 van 1985

25. Artikel 17B van die Wet op die Bevordering van Plaaslike Owerheidsaangeleenthede, 1983, word hierby gewysig—

- (a) deur subartikel (9) deur die volgende subartikel te vervang: 20
- “(9) By die toepassing van die voorafgaande bepalings van hierdie artikel beteken “bestuursliggaam” ’n komitee bedoel in artikel 17 (1).”; en
- (b) deur die volgende subartikel by te voeg: 25
- “(10) Die bepalings van hierdie artikel is *mutatis mutandis* van toepassing met betrekking tot ’n bestuursliggaam bedoel in artikel 17 (4): Met dien verstande dat by sodanige toepassing—
- (a) die bepalings van subartikel (5) (a) nie geld nie; en
- (b) enige verwysing na ’n bestuursliggaam uitgelê word as ’n verwysing na ’n komitee bedoel in artikel 17 (4) asook ’n gesamentlike komitee bedoel in artikel 17 (5).” 30

Kort titel

26. Hierdie Wet heet die Wet op Plaaslike Owerheidsaangeleenthede in Vryestigingsgebiede, 1988, en tree in werking op ’n datum wat die Staatspresident by proklamasie in die *Staatskoerant* bepaal.

LOCAL GOVERNMENT AFFAIRS IN FREE SETTLEMENT AREAS
ACT, 1988

Act No. 103, 1988

and elected and matters of common interest to such areas and the local authority and make recommendations thereon; and

(iv) shall obtain the power to decide on matters relating to the free settlement area or areas represented thereon which are delegated by the local authority to the joint committee, subject to the conditions prescribed by the Administrator in the notice concerned.

(c) (i) The Administrator may by notice referred to in paragraph (b), prescribe the matters referred to in that paragraph in respect of joint committees generally or in respect of a particular joint committee mentioned in the notice.

(ii) The Administrator may amend, substitute or withdraw such notice by notice in the *Official Gazette* concerned."

Amendment of section 17B of Act 91 of 1983, as inserted by section 5 of Act 110 of 1985

25. Section 17B of the Promotion of Local Government Affairs Act, 1983, is hereby amended—

(a) by the substitution for subsection (9) of the following subsection:

"(9) For the purposes of the preceding provisions of this section "management body" means a committee referred to in section 17 (1)."; and

(b) by the addition of the following subsection:

"(10) The provisions of this section are applicable *mutatis mutandis* in relation to a management body referred to in section 17 (4): Provided that for the purposes of such application—

(a) the provisions of subsection (5) (a) shall not apply; and

(b) any reference to a management body shall be construed as a reference to a committee referred to in section 17 (4) as well as a joint committee referred to in section 17 (5)."

Short title

26. This Act shall be called the Local Government Affairs in Free Settlement Areas Act, 1988, and shall come into operation on a date to be fixed by the State President by proclamation in the *Gazette*.

